

Viite
Pyyntönnö 6.5.2021

Perustuslakivaliokunta
FIN-00102 EDUSKUNTA

Yhteyshenkilö
Lakimies Joel Bremius, +358 18 25 000 (vaihe)
joel.bremius@regeringen.ax

pev@eduskunta.fi

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tartuntatautilain 58 d §:n muuttamisesta ja tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

Ahvenanmaan maakunnan hallitus sai 6.5.2021 eduskunnan perustuslakivaliokunnalta asiantuntijalausuntopyynnön hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi tartuntatautilain 58 d §:n muuttamisesta ja tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta.

Aluksi maakunnan hallitus arvioi, että tartuntatautilain väliaikaisten pykälien voimassaolon jatkaminen 30.6.2021 jälkeen on tarpeen, koska Ahvenanmaan rokotuskattavuus ei todennäköisesti ole tuolloin vielä riittävän korkealla tasolla eikä myöskään voida poissulkea sitä mahdollisuutta, että epidemiatilanne pahenee uudelleen. Näin ollen voidaan katsoa, että 1.7.2021 jälkeenkin on tarpeen voida ryhtyä myös muihin hallinnollisilla päätöksillä tehtäviin tartuntojen ehkäisytoimenpiteisiin kuin ainoastaan tartuntatautilain 58 §:n nojalla tehtäviin.

Sen sijaan maakunnan hallitus on epävarma siitä, onko ehdotettu voimassaoloaika 31.12.2021 saakka perusteltu. Ottaen huomioon, että Suomen rokotuskattavuus paranee kesän ja syksyn aikana, säännösten voimassaoloa ei tulisi jatkaa pidempään kuin mikä on ehdottoman välttämätöntä, koska säännöksillä rajoitetaan esimerkiksi elinkeinovapautta ja omaisuuden suojaa. Maakunnan hallitus kyseenalaistaa erityisesti sen, että 19.4.2021 voimaan tulleiden tartuntatautilain 58 a §:n 3 ja 4 momentin säännösten voimassaoloa ehdotetaan jatkettavaksi 31.12.2021 asti. Kuten monet eduskunnan valiokunnista totesivat, säännökset tarkoittavat käytännössä niin merkittäviä rajoituksia ravitsemisliikkeiden toimintaan, että ne voidaan rinnastaa ravitsemisliikkeiden sulkemiseen (ks. TaVL 8/2021 vp, PeVL 9/2021 vp ja StVM 9/2021 vp).

Maakunnan hallitus on Ahvenanmaan itsehallintolain 30 §:n 9 kohdan mukaisen hallintotoimivaltansa ja itsehallintolain mukaisen maakunnan lainsäädäntövallan nojalla laatinut toimintasuunnitelman koronavirusepidemian hillitsemiseksi Ahvenanmaalla (ÅLR 2020/8256, päivitetty 28.1.2021). Sen takia maakunnan hallitus kyseenalaistaa sen, että ravitsemistoimintaa koskevat rajoitukset ehdotetaan taas valtioneuvoston asetuksella

säädettäviksi. Maakunnan hallitus korostaa, että ravitsemistoimintaa koskevat rajoitukset ovat osa maakunnan hallituksen toimintasuunnitelman mukaista kokonaisuutta, johon myös muut maakunnan hallituksen tartuntojen ehkäisytoimenpiteet kuuluvat.

Kuten perustuslakivaliokunta on aiemmin todennut (ks. PeVL 31/2020 vp ja PeVL 9/2021 vp) voimassa olevan ja ehdotetun 58 a §:n rakenne eroaa monista muista tartuntatautilain mukaisista toimivaltuuksista, koska siinä ei säädetä, että rajoituksista säädetään hallinnollisilla päätöksillä vaan valtioneuvoston asetuksella. Ehdotettu sääntely siis eroaa lähtökohdiltaan itsehallintolain 30 §:n 9 kohdasta, jonka mukaan maakunnan hallitus tai jokin muu maakuntalaissa määrätty maakunnan viranomainen huolehtii maakunnassa tarttuvien tautien torjuntaa koskevan lainsäädännön mukaan valtakunnan viranomaiselle tai kunnille kuuluvista tehtävistä.

Maakunnan hallitus toteaa, että valtioneuvosto antoi 6.5.2021 valtioneuvoston asetuksen ravitsemisliikkeiden toiminnan väliaikaisesta rajoittamisesta tartuntataudin leviämisen estämiseksi annetun valtioneuvoston asetuksen 4 ja 5 §:n muuttamisesta (373/2021), jossa Ahvenanmaata koskevat rajoitukset olivat ennallaan, vaikka niitä olisi maakunnan hallituksen toimintasuunnitelman mukaan pitänyt keventää.

Ahvenanmaan itsehallintolain 33 §:n mukaan valtioneuvoston on pyydettävä maakunnan hallitukselta lausunto ennen sellaisten säännösten muuttamista, joilla on erityistä merkitystä Ahvenanmaalle. Näin ei toimittu tässä tapauksessa. Tässä yhteydessä voidaan tuoda esiin hallituksen esityksen kappale *10 Toimeenpano ja seuranta*. Kappaleesta käy ilmi, että THL:n ja sosiaali- ja terveysministeriön välille on luotu valmisteluprosessi, joka koskee ravitsemistoimintaa koskevien rajoitusten seurantaa. Prosessissa ei oteta huomioon itsehallintolain 33 §:ä eikä Ahvenanmaan erityisasemaa. Tältä osin maakunnan hallitus toteaa myös, että on edelleen epäselvää, millä viranomaisella on oikeus rajoittaa ravitsemisliikkeiden toimintaa Ahvenanmaalla.

Kaiken kaikkiaan maakunnan hallitus toteaa Suomen perustuslain (731/1999) turvaamien perusoikeuksien nojalla, että ehdotettu voimassaoloaika voidaan kyseenalaistaa, ja että ravitsemistoimintaa rajoittavat säännökset tulisi muuttaa siten, että lainsäädäntömalli vastaisi muita tartuntatautilain toimivaltuuksia.

Maaneuvos

Veronica Thörnroos

Ministeri

Annette Holmberg-Jansson

TIEDOKSI Ahvenanmaan maakuntapäivät, itsehallintopoliittinen lautakunta, info@lagtinget.ax
Kansanedustaja Mats Löfström, mats.lofstrom@eduskunta.fi
Valtioneuvoston kanslia, kirjaamo@vnk.fi
Heidi Kaila, Valtioneuvoston kanslia, heidi.kaila@vnk.fi
Janina Groop-Bondestam, oikeusministeriö, janina.groop-bondestam@om.fi
Viveca Arrhenius, Sosiaali- ja terveysministeriö, viveca.arrhenius@stm.fi
Anne Kumpula, sosiaali- ja terveysministeriö, anne.kumpula@stm.fi